

Настанова — Робота з чоловіками, які постраждали від сексуального насильства в Україні

Ця контекстуалізована настанова призначена для підтримки суб'єктів у сфері протидії гендерно зумовленому насильству (ГЗН) у їхній роботі з чоловіками, які постраждали від сексуального насильства в Україні. Керівні принципи щодо ГЗН та орієнтований на постраждалих підхід повинні використовуватися в рамках допомоги постраждалим незалежно від їхньої гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, віку, інвалідності, етнічної приналежності або їхніх чинників різноманіття. Настанова була розроблена на основі глобальних рекомендацій, включаючи [«Настанови для координаторів з питань гендерно зумовленого насильства: робота з потребами чоловіків, які постраждали від сексуального насильства, у координації питань ГЗН»](#), передову практику та результати аналізу перешкод, проведеного Жіночою комісією у справах біженців (ЖКБ) від імені Робочої групи з потреб постраждалих чоловіків Гуманітарної координації у сфері ГЗН (ГК ГЗН).

Підзвітність перед жінками та дівчатами у програмах боротьби з ГЗН в Україні:

Жінки та дівчата в Україні непропорційно страждають від ГЗН. Визнаючи це, програми боротьби з ГЗН в Україні, які надають підтримку постраждалим чоловікам, повинні залишатися підзвітними жінкам та дівчатам, а підтримка постраждалих чоловіків не повинна зашкодити послугам у сфері боротьби з ГЗН для жінок та дівчат. Не рекомендується зустрічатися з постраждалими чоловіками у місцях, призначених лише для жінок, включаючи безпечні простори для жінок та дівчат. Відповідно до [«Настанови для координаторів з питань гендерно зумовленого насильства: робота з потребами чоловіків, які постраждали від сексуального насильства, у координації питань ГЗН»](#) «безпечні простори для чоловіків» не рекомендуються в якості заходу для чоловіків, які постраждали від сексуального насильства.

Сексуальне насильство стосовно чоловіків та хлопчиків-підлітків в Україні:

У випадку сексуального насильства йдеться не про сексуальне бажання, а про насильство, владу та контроль над іншою особою. Сексуальне насильство визначається як будь-який статевий акт, спроба здійснення статевого акту або інший акт, спрямований проти сексуальності особи із застосуванням примусу будь-якою іншою особою незалежно від їхніх відносин із постраждалим. Для цілей цієї настанови ГК ГЗН взяла визначення сексуального насильства стосовно постраждалих чоловіків із посібника [«Вирішення проблеми сексуального насильства щодо чоловіків, хлопчиків та ЛГБТІК+ осіб у гуманітарних умовах: настанова для використання за секторами на місцях»](#), ЖКБ, 2021. На основі цього визначення сексуальне насильство стосовно чоловіків та хлопчиків в Україні може включати:

- сексуальне насильство над хлопчиками;
- зґвалтування або спробу зґвалтування;
- небажані дотики;
- примушування спостерігати або слухати сексуальне насильство;
- примус ментальний або фізичний брати участь у сексуальних діях, включаючи сексуальне насильство над іншими;
- генітальне насильство, яке може включати удари або побиття яєчок і пеніса та кастрацію;
- примусове роздягання;
- примусову мастурбацію та інші форми сексуального приниження;
- сексуальну експлуатацію;
- торгівлю людьми з метою сексуальної експлуатації.

Наслідки сексуального насильства

Подальша інформація про наслідки сексуального насильства для постраждалих чоловіків взята з посібника [«Вирішення проблеми сексуального насильства щодо чоловіків, хлопчиків](#)

[та ЛГБТІК+ осіб у гуманітарних умовах: настанова для використання за секторами на місцях», ЖКБ, 2021.](#)

Не існує «нормальної» реакції на сексуальне насильство. Багато наслідків сексуального насильства стосовно жінок та дівчат подібні до тих, які пережили жінки і дівчата. Постраждали чоловіки також можуть відчувати різні наслідки, в тому числі такі:

- сексуальне насильство серед постраждалих чоловіків може вплинути на їхнє сприйняття маскулінності, сексуальності та репродуктивної здатності;
- постраждалі чоловіки можуть зіткнутися з проблемами їхнього розуміння маскулінності, наприклад «чоловік повинен могти захистити себе». Постраждалі чоловіки також можуть мати пов'язане з цим почуття провини;
- постраждалі чоловіки можуть мати труднощі з гендерною ідентичністю та сексуальною орієнтацією з огляду на міф про те, що постраждалі чоловіки є або можуть «стати геями», та широку дискримінацію сексуальних меншин. Сексуальне насильство жодним чином не пов'язане із сексуальною орієнтацією постраждалої особи, і сексуальна орієнтація особи не може обумовлюватися сексуальним насильством чи домаганням;
- нерідко постраждалі чоловіки відчують сексуальне збудження під час насильства — це фізіологічна реакція. Така реакція може змусити постраждалого відчувати збентеження, огиду, сором або сумніватися щодо своєї сексуальної орієнтації чи ідентичності. Це не означає, що постраждалому сподобалося насильство, а також нічого не говорить про сексуальну орієнтацію постраждалого.

Перешкоди, з якими стикаються постраждалі чоловіки при зверненні за послугами.

Для чоловіків, які постраждали від сексуального насильства, існує безліч перешкод для розкриття інформації та бажання звернутися за допомогою. Укорінені соціальні, громадські та релігійні норми, включно з табу щодо сексуальної орієнтації та маскулінності, можуть стигматизувати чоловіків, які постраждали від сексуального насильства, викликати почуття сорому, а також перешкоджати тому, що постраждалі чоловіки звертаються за допомогою. Ці норми можуть зробити пошук допомоги складним для постраждалих чоловіків та призвести до відсутності співчуття чи підтримки від соціальних мереж та надавачів послуг.

У проведеному ЖКБ у 2023 році дослідженні перешкод для отримання послуг, з якими стикаються постраждалі від сексуального насильства чоловіки в Україні, визначено декілька перешкод для постраждалих чоловіків при зверненні за різними послугами, включаючи медичні послуги та психосоціальну підтримку¹. Побоювання щодо конфіденційності послуг, включаючи страх бути ідентифікованим як постраждала особа і страх вважатися або ідентифікуватися як особа з різною сексуальною орієнтацією або гендерною ідентичністю, були виявлені серед основних перешкод для звернення за медичною або психосоціальною підтримкою (ПСП) для постраждалих чоловіків. Практикуючі фахівці також визначили відсутність знань або інформації про те, де можна отримати послуги, як основну перешкоду для отримання послуг для дорослих постраждалих чоловіків. Перегляньте нижченаведений огляд основних перешкод та потенційних заходів пом'якшення наслідків, які можна вжити.

¹ ГК ГЗН, Міжвідомча цільова група з питань репродуктивного здоров'я в умовах кризи, Робоча група з питань постраждалих чоловіків в умовах кризи під керівництвом Жіночої комісії у справах біженців (ЖКБ), 2023, «Перешкоди в отриманні послуг, з якими стикаються чоловіки, які постраждали від сексуального насильства в Україні».

Перешкоди в отриманні доступу до медичних послуг та/або психосоціальної підтримки	Заходи пом'якшення
<p>Страх бути ідентифікованими як постраждалі та/або не мати доступу до конфіденційного лікування.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - При наданні послуг потрібно дотримуватися принципу конфіденційності, не поширювати інформацію про постраждалу особу без її інформованої згоди. - Надавайте послуги у місці, куди постраждалі чоловіки можуть безпечно та регулярно дістатися без привернення уваги, наприклад надання послуг клінічного ведення випадків згвалтування (CMR) у пологових будинках є менш доступним для чоловіків. Приміщення для індивідуальних консультацій/зустрічей з постраждалими чоловіками не слід ідентифікувати як приміщення для ведення випадків/кімнати переговорів для постраждалих чоловіків. - Продумайте назву вашого центру/місця надання послуг, аби забезпечити, що назва не порушує конфіденційність.
<p>Страх бути ідентифікованим або вважатися ЛГБТІК+ та/або страх гомофобії.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - За потреби запевніть постраждалих, що сексуальне насильство не визначає сексуальну ідентичність або сексуальну орієнтацію. - Використовуйте та відображайте формулювання і терміни, які використовує постраждала особа. Запитайте постраждалу особу, які займенники вона використовує, і не робіть припущень щодо гендерної ідентичності кривдника(-ів). - Фіксуйте інформацію, яка стосується сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності або самовираження, лише <u>якщо це актуально і така інформація необхідна</u>. У разі будь-яких занепокоєнь, що фіксування такої інформації може підвищити ризики у сфері захисту та/або безпеки для такої постраждалої особи, не фіксуйте таку інформацію. - Надавачі послуг, які надають підтримку постраждалим чоловікам, повинні мати необхідний рівень знань, навичок та здібностей для роботи з такою категорією постраждалих.
<p>Відсутність знань або інформації про те, де можна отримати послуги.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Послуги, що враховують потреби чоловіків, необхідно включати до картування послуг у сфері боротьби з ГЗН. - Формулювання, що враховують гендерну проблематику, можуть бути корисними для висвітлення того, що чоловіки можуть отримати послуги; за необхідності включайте чоловіків у плакати/комунікаційні матеріали. - Як тільки будуть створені якісні послуги, проводьте цілеспрямовану просвітницьку роботу з постраждалими чоловіками, частково завдяки присутності в інших місцях громади, куди чоловіки, ймовірно, звертатимуться за послугами (наприклад, ЛГБТІК+ центри, ВІЛ/шкірно-венерологічні диспансери тощо).
<p>Страх бути звинуваченим.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Надавачі послуг повинні розуміти, що чоловіки та хлопчики можуть зазнавати сексуального насильства й повинні мати можливість отримувати будь-яку інформацію без осуду. - Враховуйте, що такі терміни, як «згвалтування», можуть бути некоректними і виступати перешкодою для постраждалих чоловіків, які не асоціюють свій досвід з таким поняттям. - Уникайте запитань зі словом «чому» (наприклад: «Чому ви гуляли наодинці вночі у тому районі?»)

	<ul style="list-style-type: none"> - Ідентифікуйте та скеровуйте постраждалих чоловіків до груп підтримки однолітків, які доступні в громаді. Забезпечте, що групи підтримки однолітків збираються у конфіденційному місці, яке фізично та психологічно безпечне.
Відсутність вибору персоналу необхідної статі	<ul style="list-style-type: none"> - Запитайте постраждалу особу, якій статі вона віддає перевагу. Більшість кривдників, які вчиняють сексуальне насильство стосовно чоловіків та хлопчиків, є чоловіками, тому не потрібно припускати, що постраждала особа воліла б отримувати допомогу від персоналу чоловічої статі. Якщо ви не можете забезпечити надавача послуг бажаної статі, запропонуйте підготовленого компаньйона або особу, яка надає підтримку, бажаної статі для супроводу постраждалої особи.
Уявлення, що послуга не достатньо хороша	<ul style="list-style-type: none"> - Подумайте про фізичний простір, де надаються послуги (включаючи творчість, плакати, ванну кімнату), і чи привітний такий фізичний простір для постраждалих чоловіків. Місця, спеціально призначені для забезпечення безпеки та благополуччя постраждалих жінок і дівчат (наприклад, безпечні простори для жінок та дівчат) не потрібно робити інклюзивними для чоловіків і хлопчиків. - Проте практикуючі фахівці, які надають послуги усім постраждалим, повинні забезпечити, що платформа надання послуг привітна для усіх постраждалих. - Забезпечте підготовку персоналу та постійний нагляд і підтримку в аспектах роботи з постраждалими чоловіками та/включаючи осіб з різною сексуальною орієнтацією, гендерною ідентичністю, гендерним самовираженням та статевими ознаками.
Страх призову/мобілізації до збройних сил	<ul style="list-style-type: none"> - Взаємодійте з юридичними суб'єктами для забезпечення безпечної та конфіденційної правової підтримки для постраждалих чоловіків, щоб вони могли краще розуміти свої законні права. - Розгляньте надання послуг онлайн або дистанційно для чоловіків, які постраждали від сексуального насильства.

Альтернативні пункти входу для постраждалих чоловіків

Ніколи не потрібно надавати підтримку для постраждалих чоловіків у безпечних просторах для жінок та дівчат з огляду на необхідність зберегти місця, призначені лише для жінок. Проте постраждалим чоловікам не потрібно відмовляти в послугах без підтримки або скерування до відповідної служби, що враховує потреби постраждалих чоловіків. При цьому існує потреба чіткого картування послуг та ідентифікації послуг, які враховують потреби чоловіків, для постраждалих чоловіків в рамках створення будь-якої програми боротьби з ГЗН.

В настанові ГК ГЗН вказано, що чоловіки, які постраждали від сексуального насильства, рідко повідомляють про випадки сексуального насильства негайно, і часто роблять це лише тоді, коли фізичні наслідки нападів вимагають термінового втручання². Коли чоловіки та хлопчики все ж повідомляють про пережите сексуальне насильство, найчастіше вони розкривають таку інформацію у різний спосіб жінкам та дівчатам і можуть повідомити про це надавачам послуг не зі сфери боротьби з ГЗН, чим висвітлюють потребу взаємодії суб'єктів, які не спеціалізуються на

² [«Настанови для координаторів з питань гендерно зумовленого насильства: робота з потребами чоловіків, які постраждали від сексуального насильства, у координації питань ГЗН» ГК ГЗН.](#)

сфері боротьби з ГЗН, при підготовці та зміцненні потенціалу під час роботи з постраждалими чоловіками. Нижче наведений огляд потенційних точок входу для чоловіків, які постраждали від сексуального насильства, що були ідентифіковані завдяки аналізу перешкод в Україні:

Чоловіки	Хлопці
Онлайн-послуги (наприклад, чати)	Онлайн-послуги (наприклад, чати)
Телефони довіри/гарячі лінії	Телефони довіри/гарячі лінії
Послуги з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки (ПЗПСП), що не спеціалізуються у сфері ГЗН	Групи однолітків (наприклад, друзі)
Поліція	Простори, дружні до дітей
Медичний центр або лікарня	Служби захисту дітей
Центри або служби спільноти ЛГБТІК+	

Міркування щодо надавачів послуг ведення випадків та психосоціальної підтримки (ПСП), які працюють з чоловіками, що постраждали від сексуального насильства

Кадрові питання

Не робіть припущень щодо статі співробітника, якому постраждалий чоловік бажає розкрити інформацію. Постраждали чоловіки мають індивідуальні та унікальні вподобання щодо статі їхнього надавача послуг. Постраждалі чоловіки повинні мати вибір між соціальними працівниками, що ведуть випадки ГЗН, які ідентифікують себе як «чоловіки» або «жінки». В Україні жінки складають більшість працівників у сфері боротьби з ГЗН. Якщо ви не можете забезпечити надавача послуг бажаної статі, запропонуйте підготовленого компаньйона або особу, яка надає підтримку, бажаної статі для супроводу постраждалого чоловіка (у разі їхньої згоди).

Працівники, що займаються веденням випадків, та працівники у сфері ПСП, які працюють з постраждалими чоловіками, повинні бути чутливими до конкретних потреб постраждалих чоловіків та мати змогу задовольнити їх. Працівники, які працюють з постраждалими чоловіками, повинні враховувати власні почуття та упередження при роботі з постраждалими чоловіками, включаючи постраждалих зі спільноти ЛГБТІК+, з метою забезпечити, що вони можуть передати тепло, емпатію, відсутність осуду, а також надати інформацію та підтримку особі. Працівники, які ведуть випадки ГЗН і працюють з постраждалими чоловіками, повинні пройти [модулі щодо постраждалих чоловіків та ЛГБТІ в рамках навчання з ведення випадків Міжвідомчого постійного комітету](#) та отримувати регулярну підтримку від керівників.

Реагування на повідомлення постраждалими чоловіками про сексуальне насильство

Ніколи не тисніть на особу, щоб вона розповіла про сексуальне насильство або повідомила більше, ніж їй хотілося б. Завжди враховуйте керівні принципи у сфері боротьби з ГЗН щодо конфіденційності, безпеки, самовизначення та відсутності дискримінації. Нижче наведені певні додаткові ключові пункти щодо реагування на повідомлення про сексуальне насильство від постраждалих чоловіків:

- ніколи не робіть припущень щодо сексуальної орієнтації або гендерної ідентичності постраждалої особи. Перевіряйте сумніви щодо сексуальності та надавайте точну інформацію про те, що сексуальне насильство не змінює сексуальну орієнтацію;
- пам'ятайте, що розкриття інформації — це процес. На це зазвичай потрібен час; постраждалі чоловіки можуть натякати або запитувати про щось, що, як вони чули, сталося з другом;
- постраждалі можуть повідомляти інформацію не напругу. Замість цього вони можуть говорити про пережите катування. Вони можуть не знати, як класифікувати насильство

або пережите. Постраждали чоловіки можуть згадати певні проблеми з фізичним чи психічним здоров'ям: такі скарги, як біль у спині, животі або інших частинах тіла, який не можна пояснити, можуть бути пов'язані із сексуальним насильством. Деякі постраждалі чоловіки можуть відзначити конкретні проблеми з фізичним або психічним здоров'ям, а деякі постраждалі чоловіки не можуть або не бажають точно класифікувати чи висловлювати сексуальні аспекти насильства, від якого вони постраждали, і замість цього можуть використовувати терміни «катування» або «знущання»;

- за потреби заспокойте: пережите сексуальне насильство не робить вас «менше чоловіком». Проте суб'єкти у сфері боротьби з ГЗН повинні уникати підсилення традиційних ідей та гендерних норм про те, що означає бути чоловіком;
- підтверджуйте їхню хоробрість та силу, наприклад: «Дякую за те, що розповідаєте про це», «Ви дуже хоробрі, потрібно мати багато мужності, щоб говорити про це»;
- ніколи не тисніть на особу, щоб вона розповіла про сексуальне насильство або повідомила більше, ніж їй хотілося б.

Планування безпеки з постраждалими чоловіками

Подібно до постраждалих жінок, безпека постраждалих чоловіків є першочерговим завданням. Постраждалі чоловіки можуть мати погані мережі підтримки та труднощі з виявленням надійних людей. Планування безпеки має найбільше значення у випадках, коли постраждала особа все ще проживає або контактує з кривдником, або переслідується кривдником. Планування безпеки — це постійний процес, і плани безпеки повинні оцінювати поточний рівень безпеки постраждалої особи, визначати точні обставини, у яких така особа знаходиться у найбільшій небезпеці, і ресурси, які має постраждала особа, а також розробити план забезпечення безпеки, який інтегрує ці ресурси. До корисних запитань для оцінювання безпеки постраждалої особи відносяться наступні:

- Чи знайомий вам кривдник?
- Якщо так, чи існує насильство або загроза насильства постійно?
- Чи має кривдник до вас доступ, включаючи легкість доступу до вашого дому, або знаходиться у вашому колі спілкування?

Послуги ведення випадків та ПСП по телефону або онлайн для постраждалих чоловіків

Аналіз перешкод серед суб'єктів у сфері боротьби з ГЗН та суб'єктів поза цією сферою в Україні визначив, що деякі постраждалі чоловіки можуть віддавати перевагу послугам по телефону або онлайн. Деякі гарячі лінії у сфері боротьби з ГЗН в Україні можуть зосереджуватися на підтримці жінок та дівчат, які постраждали від насильства та психосоціального потрясіння, проте, подібно до особистого надання послуг, гарячі лінії ніколи не повинні відмовляти у наданні підтримки будь-якій особі, яка телефонує у стані стресу. При наданні послуг постраждалим чоловікам по телефону або онлайн необхідно дотримуватися тих самих керівних принципів у сфері боротьби з ГЗН. Якщо послуги не розроблені спеціально для врахування потреб постраждалих чоловіків, надавач послуг повинен мати перелік номерів служб, оснащених для роботи з постраждалими чоловіками. Послуги по телефону або онлайн можуть допомогти зменшити певні побоювання постраждалих чоловіків щодо конфіденційності. Послуги гарячих ліній повинні бути анонімними, і від постраждалих не слід вимагати особисту ідентифікаційну інформацію для отримання послуг.

Постраждалі чоловіки зі складними потребами та можливостями

Суб'єкти у сфері боротьби з ГЗН повинні враховувати ідентичності постраждалих чоловіків, що перетинаються, які можуть вплинути на ризик сексуального насильства та їхні стратегії подолання труднощів. Постраждалі чоловіки певних ідентичностей можуть стикатися з унікальними ризиками та перешкодами у сфері боротьби з ГЗН при зверненні за послугами.

Приклади ідентичностей, які можуть вплинути на ризики та перешкоди у сфері боротьби з ГЗН при зверненні постраждалих чоловіків за послугами, включають різну сексуальну орієнтацію, гендерну ідентичність та самовираження, а також статеві ознаки (СОГІССО), неповнолітність, інвалідність, приналежність до релігійних або етнічних меншин, а також ромської громади.

Постраждали чоловіки з різною сексуальною орієнтацією, гендерною ідентичністю та самовираженням і статевими ознаками (СОГІССО)

Через квір-, транс- та гомофобію люди з різними СОГІССО зазнають підвищених ризиків сексуального насильства та посилені перешкоди при зверненні за допомогою. Вони стикаються з тими ж наслідками травми, що й особи, які постраждали не на основі СОГІССО, а також подібними труднощами, з якими стикаються постраждалі не на основі СОГІССО, розповідаючи про пережите. Проте надавачі послуг повинні знати, що постраждалі на основі СОГІССО можуть стикатися з конкретними перешкодами та побоюваннями щодо повідомлення інформації через вплив гомофобії, квірфобії та трансфобії. При розробці планів безпеки з постраждалими на основі СОГІССО, важливо усвідомлювати, що вони можуть мати властиві населенню побоювання щодо безпеки, як-от загроза бути «вигнаним», або конкретні ризики для безпеки у зв'язку з гомофобією, біфобією та трансфобією. Відсутність спеціалізованих та якісних послуг для постраждалих на основі СОГІССО може бути ще однією перешкодою для отримання допомоги. Надавачі послуг, які працюють з постраждалими на основі СОГІССО, повинні з розумінням ставитися до унікальних вразливостей ЛГБТІК+ постраждалих, включаючи відповідну мову та терміни. Суб'єкти у сфері боротьби з ГЗН повинні взаємодіяти з місцевою ЛГБТІК+ організацією або ініціативою у разі необхідності.

Взаємодія та партнерство з ОГС, орієнтованими на ЛГБТІК+, може сприяти доступу до послуг у сфері боротьби з ГЗН. При роботі з постраждалими на основі СОГІССО надавачі послуг повинні застосовувати орієнтований на постраждалих та ЛГБТІК+ підхід і керівні принципи у сфері боротьби з ГЗН для забезпечення відсутності дискримінації у послугах. Послуги також не повинні побічно дискримінувати осіб з різноманітною сексуальною орієнтацією, гендерною ідентичністю та самовираженням та статевими ознаками, що призводить до того, що організації надають загальні послуги, які не відповідають або недоступні для осіб з конкретними маргіналізованими ідентичностями.

Чоловіки, що постраждали від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом.

Хоча сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом (СНПК), здебільшого зазнають жінки та дівчата, воно також може трапитися з чоловіками та хлопчиками. Випадки вчинення СНПК стосовно чоловіків та хлопчиків були задокументовані в Україні після початку повномасштабного вторгнення Росії у лютому 2022 року³, і фактична кількість випадків є, ймовірно, вищою з огляду на низький рівень повідомлення про СНПК. Відповідно до поради [«Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом \(СНПК\): що слід та не слід робити»](#), розробленого Саб-кластером з питань ГЗН в Україні, суб'єкти у сфері ГЗН повинні забезпечити доступність якісних, безпечних та комплексних послуг для постраждалих у всій різноманітності. Надавачі послуг не повинні активно ідентифікувати постраждалих від СНПК. Якщо можливо, суб'єкти у сфері ГЗН повинні включати у картування послуг у сфері ГЗН спеціалізовані служби, що працюють з постраждалими від катування.

Підвищення обізнаності та інформаційні, освітні і комунікаційні (ІОК) матеріали

Включення інформації та інфографіки про постраждалих чоловіків у просвітницьку діяльність щодо ГЗН та ІОК матеріали може сприяти бажанню звернутися за допомогою та користуванню

³ [УВКПЛ ООН, березень 2023 року, Доповідь щодо ситуації з правами людини в Україні](#)

послугами серед постраждалих чоловіків. ІОК матеріали повинні висвітлювати доступні та актуальні послуги для чоловіків і хлопчиків з чіткими формулюваннями, аби забезпечити збереження призначених лише для жінок місць, включаючи безпечні простори для жінок та дівчат.

Додатки та додаткові ресурси:

Поширені запитання

Чому послуги у сфері боротьби з ГЗН зосереджені переважно на жінках та дівчатах? А як же чоловіки та хлопці?

Гендерно зумовлене насильство (ГЗН) — це загальний термін, який позначає будь-яке шкідливе діяння, вчинене проти волі людини, яке ґрунтується на відмінностях між чоловіками і жінками, що склалися в суспільстві. ГЗН сягає своїм корінням у систему нерівної влади між чоловіками та жінками, яка існує у всіх суспільствах/країнах. Хоча ГЗН може вчинятися стосовно чоловіків та жінок — глобально і в Україні — жінки та дівчата непропорційно страждають від нього. Суб'єкти у сфері ГЗН часто зосереджуються у своєму реагуванні переважно на жінках та дівчатах, оскільки жінки та дівчата піддаються більш високому ризику ГЗН через структурну гендерну нерівність.

Багато суб'єктів у сфері ГЗН визнають, що постраждали чоловіки, включаючи постраждалих з різною сексуальною орієнтацією, гендерною ідентичністю або самовираженням і статевими ознаками, також можуть стати мішенню для сексуального насильства. Саме тому суб'єкти у сфері ГЗН можуть надавати послуги чоловікам, які постраждали від сексуального насильства. Проте послуги, які надаються постраждалим чоловікам, не повинні зашкодити послугам у сфері боротьби з ГЗН для постраждалих чоловіків, оскільки жінки та дівчата непропорційно страждають від ГЗН.

Хто вчиняє сексуальне насильство стосовно чоловіків?

У більшості випадків кривдниками, які вчиняють сексуальне насильство стосовно чоловіків, є інші чоловіки⁴. Важливо зазначити, що у випадку сексуального насильства йдеться не про сексуальне бажання, а про насильство, владу та контроль над іншою особою.

Чи потрібно нам створити безпечні простори для постраждалих чоловіків?

Як зазначено в Настановах ГК ГЗН⁵, не рекомендується створювати безпечні простори лише для чоловіків. Простори, створені лише для надання послуг чоловікам, не забезпечать безпечного середовища, щоб постраждалі чоловіки могли конфіденційно звернутися за послугами у сфері боротьби з ГЗН. Створення просторів лише для чоловіків, які постраждали від сексуального насильства, також може створити ризики для конфіденційності та безпеки. Як зазначено в оцінюванні перешкод для отримання послуг, з якими стикаються чоловіки, які постраждали від сексуального насильства, в Україні, постраждалі чоловіки в Україні часто звертаються за послугами через альтернативні пункти входу, включаючи послуги з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, що не спеціалізуються у сфері ГЗН, медичні послуги та онлайн послуги.

Де нам зустрічатися з постраждалими чоловіками, якщо ми не можемо бачитися з ними у безпечних просторах для жінок та дівчат?

⁴ [«Настанови для координаторів з питань гендерно зумовленого насильства: робота з потребами чоловіків, які постраждали від сексуального насильства, у координації питань ГЗН» ГК ГЗН.](#)

⁵ там само.

Не рекомендується зустрічатися з постраждалими чоловіками у безпечних просторах для жінок та дівчат або інших місцях, призначених лише для жінок. Організації, які працюють з постраждалими чоловіками, повинні визначити конфіденційні та приватні приміщення у громаді, де вони можуть зустрічатися з постраждалими чоловіками, наприклад приміщення у медичних та громадських центрах. Приміщення повинні знаходитися у службах, до яких постраждалі чоловіки можуть легко дістатися і які не порушуватимуть конфіденційність.

Яку інформацію про постраждалих чоловіків ми повинні фіксувати у своїх матеріалах щодо ведення випадків ГЗН?

Фіксуйте інформацію, яка стосується сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності або самовираження, лише **якщо це актуально і така інформація необхідна**. У разі будь-яких занепокоєнь, що фіксування такої інформації може підвищити ризики у сфері захисту та/або безпеки для такої постраждалої особи, не фіксуйте таку інформацію. Відповідно до рекомендацій [Міжвідомчих мінімальних стандартів щодо програм протидії гендерно зумовленому насильству в надзвичайних ситуаціях](#) дані потрібно збирати лише у випадку отримання інформованої згоди постраждалих, а будь-яку конфіденційну інформацію, в тому числі пов'язану з постраждалими від ГЗН, необхідно зберігати в таємниці. Для детальнішої інформації див. стандарт 14 з Мінімальних стандартів.

Як нам підтримувати постраждалих чоловіків, які можуть боятися звернутися за послугами через стурбованість з приводу призову?

Суб'єкти у сфері ГЗН можуть широко розповсюджувати інформацію про доступні гарячі лінії/послуги по телефону або дистанційно для постраждалих чоловіків. Суб'єкти у сфері ГЗН також можуть взаємодіяти з юридичними суб'єктами для забезпечення безпечної та конфіденційної правової підтримки для постраждалих чоловіків, щоб вони могли краще розуміти свої законні права.

Додаткові ресурси:

Ця настанова розроблена з використанням наступних ресурсів, що містять детальні відомості та рекомендації щодо роботи з чоловіками, які постраждали від сексуального насильства:

Англомовні джерела:

- [«Настанови для координаторів з питань гендерно зумовленого насильства: робота з потребами чоловіків, які постраждали від сексуального насильства, у координації питань ГЗН» ГК ГЗН.](#)
- ГК ГЗН, Міжвідомча цільова група з питань репродуктивного здоров'я в умовах кризи, робоча група з питань постраждалих чоловіків в умовах кризи під керівництвом Жіночої комісії у справах біженців (ЖКБ), 2023, «Перешкоди в отриманні послуг, з якими стикаються чоловіки, які постраждали від сексуального насильства в Україні».
- [Вирішення проблеми сексуального насильства щодо чоловіків, хлопчиків та ЛГБТІК+ осіб у гуманітарних умовах: настанова для використання за секторами на місцях, ЖКБ, 2021.](#)
- [Підтримка молодих чоловіків-біженців та мігрантів, які постраждали від або перебувають під загрозою сексуального насильства: посібник для працівників передової у Європі, ЖКБ та ЮНІСЕФ, 2021.](#)
- [Підтримка постраждалих від насильства: роль мовних і культурних посередників — з акцентом на гендерно зумовлене насильство та сексуальне насильство щодо чоловіків і хлопчиків, ЖКБ та ЮНІСЕФ, 2021. Навчальна програма](#)

Інші доступні джерела англійською та українською мовами:

- [Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом: що слід та не слід робити, ГК ГЗН, 2022.](#)
- [Міжвідомчі настанови з ведення випадків гендерно зумовленого насильства: надання послуг із догляду та ведення випадків постраждалим від гендерно зумовленого насильства в гуманітарних умовах — 2017](#)
- [Як надавати підтримку постраждалим від гендерно зумовленого насильства в умовах відсутності суб'єкта програми у сфері ГЗН у вашому районі: покроковий кишеньковий довідник для практикуючих гуманітарних фахівців/фахівчинь](#)
- [Міжвідомчі мінімальні стандарти щодо програм протидії гендерно зумовленому насильству в надзвичайних ситуаціях.](#)
- [Керівні принципи з надання послуг постраждалим від гендерно зумовленого насильства \(ГЗН\) у мобільному чи віддаленому режимі, МКП, 2018.](#)